

DEMOKRACIJA

Komunisti so uspeli, da
iz Marxa kujejo kapital.

VIDI

Leto XV. - Štev. 16

Trst - Gorica, 15. avgusta 1961

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Narodnostno štetje Slovencev

Prijatelj našega lista nas v daljšem dopisu sprašuje, zakaj tudi mi ne izrečemo svoje sodbe o umestnosti ali neumestnosti narodnostnega štetja ob splošnem ljudskem štetju, ki bo po vsej državi letošnje jesen. Če se ne motimo, smo bili prav mi prvi od vseh slovenskih listov na Tržaškem in Goriškem, ki smo na pobudo ankete nekega italijanskega dnevnika objavili svoje mnenje o najvažnejšem vprašanju splošnega štetja, to je o tehnični izvedbi narodnostnega ugotavljanja na Tržaškem, Goriškem in v Videmski pokrajini, to se pravi povsod tam, kjer živijo Slovenci pod Italijo.

Na načelno vprašanje, ali naj število Slovencev pod Italijo uradno ugotavljajo ali ne, ni mogoče odgovoriti brez temeljnega vprašanja, kako naj oblast izvede narodnostno štetje, da bo podoba, ki naj jo izidi pokažejo, čim bližja resnici. Zivimo namreč v razmerah, ki so pač takšne, da bi z nobenim tehničnim pripomočkom ne mogli pričarati tako resnične in nepotvorene podobe, kakršno je pred četrto stoletjem z vsoto natančnosti in verodostojnosti izdelala fašistična tajna policija OVRA, ki je z isto skrbnostjo nekaj let kasneje štetila Slovence po zaporih, koncentracijskih taboriščih in specialnih bataljonih. Zelo verjetno je, da so ti seznanili danes na kakem drugem policijskem oddelku dopolnjeni in natančno ažurirani. Politika oblast - o tem ni nobenega dvoma - ve natančno, koliko nas je. Ne ve pa za število tistih Slovencev, ki svojega porekla iz najrazličnejših človeško razumljivih vzrokov, ki niso zgolj izgovori, nočejo in morda tudi ne morejo javno izpričati. So na žalost med nami tudi Slovenci, ki se še danes - kljub duhovnemu prvenstvu slovenskega duha na Ruskem - svojega porekla sramujejo. To je dedna obremenjenost fašistične dediščine.

Ni Slovence, ki bi si po svoji pameti - in ne po direktivah neslovenskih strank in neslovenskih aktivistov - ne žele, da nas enkrat pošteno preštejejo. Pošteno, se pravi na način, kateremu bi nihče ne mogel oredkati relativne verodostojnosti. Dr. B. Agneletto in zlasti prof. Rudolf sta pri omenjeni anketi v imenu SDZ italijanski in slovenski javnosti obrazložila izvedbo narodnostnega štetja, ki bi pokazala podobo Slovencev pod Italijo. Rudolf v tej anketi poudarja, da je na našem ozemlju in okoliščinah, v katerih živimo pripadnost slovenski narodnosti najmanj tako osebna in intimna zadeva kot pri-

padnost določenemu političnemu prepračanju. Ko stranke z volitvami ugotavljajo svojo številno moč, ne hodijo v demokracijskih državah uradni popisovalci od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja, da bi zapisovali, kdo je za Slovensko listino, kdo za Krščansko demokracijo, za socialiste, komuniste ali fašiste, ampak izvajajo vse demokracijske države te izpovedi s svobodnimi in tajnimi volitvami.

Slovenska pripadnost je pod Italijo najmanj tako intimna zadeva posameznika kot njegova politična pripadnost. Te resnice ne more učinkovito pobijati tudi še tako zagrižen protislovenski nestrpnost.

Ce je temu tako, potem za verodostojno ugotovitev številnega stanja Slovencev pod Italijo ni drugih načinov ugotavljanja, kot so tista, s katerimi država ugotavlja števila tistih, ki izpovedujejo svoja politična prepričanja s tajnimi in svobodnimi volitvami. Tak postopek so v prvem hipu po podanih izjavah dr. B. Agneletta in prof. Rudolfa kot originalnost sprejeli sami proizvedovalci pri anketi in šele kasneje so »čuvvarji italijanstva« prišli s povsem protislovenski odklonitvami.

Da ne bo izgovorov »stroškov« takega narodnostnega štetja predlagamo, da pri jesenskem štetju še nadalje izostane narodnostna rubrika. Zato pa naj glasovnice pri prvih parlamentarnih volitvah na Tržaškem, Goriškem in v Videmski pokrajini vsebujejo poleg znakov strank tudi še dva kvadrata za napis »italijanski materni jezik«, »slovenski materni jezik«. Volivec in volivka bosta prekrizala tisti kvadrat, ki pove kakšne narodnosti mati ga je rodila. Za tako izpoved bi lahko

uporabili tudi posebno glasovnico, ker bi bilo morda nekaterim nerodno, da javnost izve, koliko Slovencev je volilo KP, koliko KD itd.

Na predlog, ki bi bil po vseh človeških - ne partijskih - presojevanjih lahko predmet skupnega nastopa vseh Slovencev, se komunisti, titovci in sopotniki od »Prdn«, »Dela«, »Gospodarstva« in »Novega lista« niso ozirali, in ga niso niti omenjali. Omenil ga je en sam strokovnjak za ta vprašanja iz Slovenije. Zakaj? Prvič zato, ker ni zrastle na komunističnem, titovskem ali sopotniškem željniku in drugič zato, ker se sklicuje na svobodne in demokracijske volitve, ki jih komunisti, titovci in sopotniki ne priznavajo.

Skupni nastop vseh Slovencev za tak postopek ugotavljanja števila Slovencev pa bi našel podporo vsega svobodnega sveta, in Italija bi si z njim zelo poceni prilastila pred svetom veljavno legitimacijo demokracije.

Tihotapci razstreliva

Na meji v Kokovem pri Trbižu so 5. t.m. obmejni organi zaplenili 100 kg razstreliva. Osební avto, ki je »blago« tihotapil, je bil opremljen s češkoslovaško razpoznavno tablico. Policija ni sporočila števila in imen vozačev. Kaj so spet pripravili atentate v času živga tujkega prometa v Kanalski dolini? Ali imajo pri neredih na Južnem Tirolskem tudi komunisti svoj delež? Ali gre samo za nacistično prevaro? To so vprašanja, ki vznemirjajo naše prebivalstvo.

Dogodki po svetu

ZOLTAN TILDY - ŽRTEV KOMUNISTICNEGA SOPOTNIŠTVA. Madžarski politik, Zoltan Tildy, ki je spadal v vrsto pomembnih madžarskih državnikov, je umrl. Kalvinski protestantski duhovnik je bil v svojih mlajših letih izvoljen kot zastopnik Stranke malih posestnikov v madžarski parlament. Bil je v ostri opoziciji proti kraljevemu namestniku Horthyju in je l. 1941 glasoval proti vojni napovedi Sovjetiji. Kot član uporniškega gibanja je po končani vojni sestavljal koalicijsko vlado dveh kmečkih strank s socialnimi demokrati in komunisti. L. 1946 je postal celo državni poglavar. Njegovega zeta so komunisti obsodili zaradi »veležadja na smrt, zato je moral l. 1948 odstopiti. L. 1956 je vstopil v vlado Jmre Nagya kot podpredsednik. Po sirtju revulucije so ga komunisti obsodili na šest let prisilnega dela.

VOJNOHUJSKASKO HRUSCEVO ROZLJANJE. Kot po tekočem traku se vsipajo vojnouhujska grožnja iz Hruščevih ust. Uspehi ruske znanstvene genjalnosti so zlezli Nikiti v glavo, in tako se vrstijo njegove grozilne govorance, ki močno zavdajajo po žargonu Adolfa Hitlerja ob rujanosti zmagovalstva. Značilnosti vseh diktatur so si do podrobnosti enake. »Vostok II.« prav tako užiga oblastnost kot so to

Nabrežina svari...

Do krize na Južnem Tirolskem je prišlo zato, ker so oblasti nadaljevale politiko fašističnega režima in umečno naseljevale v Bozgersko provinco Italijane iz drugih pokrajin. Ni v tem trenutku naš namen jemati v pretes do godke na Južnem Tirolskem, je pa zanimivo podčrtati analogijo italijanske politike tam in pri nas. Že večkrat smo poudarili olostno dejstvo, da italijanska oblast ni nikoli razumela škiosročnosti do manjšin, ki je ne samo bistvo demokracije, ampak je tudi edina politika, ki se izplača državi s tako enično strnjenoostjo kot je to prav Italija. Na žalost pa je italijanska birokracija sestavljena v glavnem iz južnjakov, ki se čutijo za tuje čim prekorajčijo Apenine. Ko se južnjak namesti v obmejnih krajih, se obzira kot tujec v Jeruzalemu: nobenega stika ne išče z majšinami; riti ne poskuša spoznavati njih probleme, do njih zavzema, z eno besedo, stališče, ki ne koristi državi in samo škoduje manjšinam. Priznamo da, je fašistični duh v obmejnih pokrajinah prav med

Italijani posebno močan, priznamo, da so višji funkcionarji italijanske birokracije državni uradniki, ki so svojo karijero zgradili za časa fašizma, ampak prav ta dejstva bi jim morala narokovati previdnost, ker jih zgodovina fašističnega režima dovolj zgovorno poučuje, kam peljejo napake v politiki do manjšin.

Ker pripadnike manjšine pa pri tej politiki najbolj moti, je neodkritosročnost italijanske politike in njen stalni makjavelizem. Z ene strani podpisujejo mednarodne pogodbe in sporazume, z druge strani pa niti ne počakajo, da bi se črnili podpisov pošušilo, ko že skušajo najti izgovore, da jim ne bi bilo treba izpolnjevati danih obljub. Pri iskanju izgovorov se najraje poslužujejo »juridičnih« tolmačenj, ki so navadno protislovna in v rasprotju z osnovnimi juridičnimi pojmi.

Ko se je bila borba za Svobodno tržaško ozemlje, so iznašli tezo o »neminulni italijanski suverenosti« nad tem ozemljem in prišlo je tako daleč, da je celo Vrhovno sodišče razsodbe prilagodilo tej tezi. Ko so se italijanske čete vrnile v Trst pa so vsi ranjo enostavno pozabili.

Danes se dogaja nekaj podobnega: Južni Tirolci in mi se upiramo umetnemu naseljevanju Italijanov v naše kraje (Podčrtamo da se upiramo »umetnemu« naseljevanju, in ne priseljevanju posameznikov!) Od Palamare do Fanfarija in Scelbe, vsi se izgovarjajo, da ni mogoče preprečiti takega naseljevanja, ker jamči 16 člen italijanske ustave vsakemu državljanu pravico svobodnega gibanja in naseljevanja, in da so zato naše zahteve o prepovedi takega množičnega naseljevanja, »profuistavne« in nesprejemljive.

Tako tolmačenje zakona je farizejsko in je v nasprotju z vsako juridično logiko, politično pa je skrajno nedemokracijsko.

Res je, da jamči italijanska ustava v čl. 16 pravico državljanu do svobodnega naseljevanja v mejah republike, prav tako pa je res, da govori ustava o pravici posameznika, ne pravi pa, da ima država pravico, da z javnim denarjem gradi naselja v neitalijanskih predelih zato, da raznaroduje te predele. Res je, da vsebuje ustava čl. 16, ki predvideva omejeno pravico posameznika, prav tako pa je tudi res, da vsebuje ista ustava čl. 6, ki jamči narodnostnim manjšinam zaščito republike. Člen 6 spada med »osnovna načela ustave, medtem ko spada čl. 16 med tiste člene, ki »urejajo pravice in dolžnosti državljanov«. Že po tem jasnem tolmačenju je razvidno, da je čl. 6 bistveno neprimerno važnejši od čl. 16. Kako je potem takem mogoče vskladiti postopanje italijanskih oblasti, ki se sklicujejo na ustavo in množično gradijo nova naselja samo zato, da bi spremenile etnično podobo obmejnih krajev, s čl. 6 iste ustave?

Oblasti si tega problema ne postavljajo, za njih velja v ustavi samo to, kar koristi njim in njihovi politiki. Člen 16 velja, člen 6, ki je eden od stebrov ustave, izgine.

To je tisti makjavelizem, ki ga mi odklanjamo! Hočejo nas raznaroditi, nas poitalijančiti, odvzeti nam našo zemljo, in pri vsem tem se igrati vloge tistega, ki je zakonom in pravici predan; ti stega, ki spoštuje ustavo. Temu se mi upiramo, upiramo se upra-

(Nadaljevanje na 4. str.)

Kdo je Kvame Nkrumah?

Državni poglavar Gane, dr. Kvame Nkrumah, je pred kratkim obiskal Jugoslavijo, kjer so ga slavili in častili, gostili in obiskali z dragocenimi darovi. Nkrumah je na daljšem potovanju po demokracijskih in komunističnih deželah Evrope in Azije. Sedaj je v Albaniji.

Nkrumah je star 52 let in je v svojem življenju preživel za Afričana izredno zanimive čase. Kot sin zlatarja se je najprej šolal v neki katoliški misijonski šoli. Zelen je postati duhovnik in učitelj. Stric pa mu je omogočil potovanje v Združene države, kjer je preživel deset odločilnih let svojega življenja. Na črnski univerzi v Pennsylvaniji je pridno študiral teologijo, sociologijo in biologijo. Zanimal pa se je tudi za zgodovino, fiziko in filozofijo ter na tej univerzi tudi promoviral. Pridobil pa si je tudi še druge akademske naslove.

Leta 1945 je odšel v London, kjer je študiral narodnogospodarske vede in se prvič seznanil s komunizmom. Dve leti kasneje se je vrnil v svojo domovino na Zlati obali, kjer je bil še kmalu generalni tajnik stranke United Gold Coast Convention Party.

Samozavestnost pa ga je še kmalu spravila v spor s starejšimi strankinimi voditelji, tako da je ustanovil lastno politično gibanje Convention People's Party, ki je končno leta 1957 uresničilo neodvisnost dežele.

Danes je Nkrumah najmočnejša voditeljska osebnost Gane. Njegove osebne ambicije pa so neomejene. Njegov cilj je Združena Afrika pod njegovim vodstvom. Temu cilju služijo njegova številna potovanja, njegova aktivnost v OZN in poizkus, da bi z republikama Mali in Gvinejo ustvaril politični zavezništvo za uresničitev svojega zadnjega cilja. Vprašanje je samo, ali gospodarsko in socialno nerazvita država, ki šteje kakih 7 milijonov prebivalcev, nima pred seboj važnejših nalog, posebno se zato, ker ima v sosesčini in v lastni deželi številne nasprotnike, ki o kakšni afriški solidarnosti nočejo ničesar slišati.

Izredno nadarjen in sloboden politik bi želel v Afriki igrati podobno vlogo, kot jo igra Nehru v Aziji. Vendar je za tako misijo Nkrumah predinamčen in vse preveč trmast. Vsekakor pa je to ena izmed najvažnejših afriških osebnosti in tega se Tito v polnem zaveda.

IZIDI FANFANIJEVEGA MOSKOVSKEGA POTOVANJA

(Rimsko pismo)

Z izjemo skrajnih levčarjev in desnčarjev prevladuje v Italiji mnenje, da je bilo Fanfanijevo potovanje v Moskvo sicer koristno, da pa ni dovelo k bistvenemu popuščanju napetosti, in tudi za rešitev berlinskega vprašanja ni našlo novih poti. Kljub temu se Fanfani lahko ponaša z nekaterimi uspehi. Potrdil je v Moskvi mirovna prizadevanja Italije, obenem pa je poudaril neomejeno zvestobo Italije do svojih NATO zaveznikov.

S svojimi pomirjevalnimi govori za pridobitev na času pa Fanfani ni imel posebne sreče. Zato pa je skrajnim levčarjem v Italiji dokazal, da je njegova vlada jasno in odločno opozorila Hruščeva pred napadnimi kalkulacijami in nevarnimi, ali celo tragičnimi odločitvami. »Pazite«, je dejal Fanfani Hruščevu, »kdor vojno pričenja, ne more vedeti v naprej, kdo bo v vojni tudi zmagovalac.« Komunisti so seveda razočarani, ker ni prišlo do nikakršnega odklona uradne italijanske zunanje politike nasproti Atlantskemu paktu. Vse govori tudi proti temu, da bi italijanski državniiki v kakršnem koli »tajnem dogovarjanju« priporočali Sovjetom nove rešitve za ureditev berlinskega vprašanja, ki bi se razlikovale od podpisanih potrditvenih dogovorov, ne glede na to, da se Italijani prav dobro zavedajo, da nimajo za taka barantanja nobene pravice in niti moralne možnosti.

To je razvidno tudi iz poteka dveh dol-

gih razgovorov, ki sta se jih praktično udeležila samo Fanfani in Hruščev, pri čemer je imel glavno besedo Nikita Hruščev.

Prvi razgovori so potekali v skoraj preveč sladkem ozračju. Nikita Hruščev je verjetno pričakoval, da bodo italijanski državniiki svoje zavezniške dolžnosti oblikovali nekoliko bolj elastično. Ko pa je spoznal, da načelno Fanfani l. 1961 ne govori drugače kot je govoril Gronchi l. 1960, se je ozačje nenadoma spremenilo. Nadaljni razgovori sicer niso potekali tako dramatično kot je bil zadnji Gronchijev razgovor z Nikito, vendar Hruščev svojega nerazpoloženja ni mogel povsem prikriti.

O kakem povabilu Hruščeva v Rim ni ničesar znanega. Dopsniki italijanskega tiska iz Moskve zatrjujejo s svoje strani, da je tako povabilo neizogibno, da pa je termin obiska še povsem nedoločen. Poleg tega je verjetno, da bo moral Gronchijev obisk najprej vrniti sovjetski državni poglavar. Vsekakor pa je na seznamu državnih obiskov v Italiji tudi Nikita Hruščev.

Dolgi in vendar neizčrpani razgovori niso zaradi Hruščeve gostobesednosti nudili nobene možnosti za italijansko-sovjetske razgovore gospodarskega in kulturnega značaja. Hruščev je moral vsekakor priznati odločno italijansko voljo po miru, kar ruskemu narodu gotovo ni v napotje. Vsekakor je prebivalstvo Fanfanija zelo prijazno pozdravljalo.

povzročale nacistične zmage. Hruščevska intonacija je po vsebini identična hitlerjanski opojnosti. Nič čudnega nazicem in komunistem sta izročila iste germanske roditeljske, čeprav jo Hruščev iz dna duše sovraži in čeprav se je njegov prednik natančno pred 22 leti z njo sinovsko objemaval. Tako kot je Hitler vsemu svetu grozil z »bliskovito vojno«, s svojimi oklepniimi divizijami, s Stukami in »povračilnimi raketami V/1 in V/2, tako grozi njegov diktatorski posnemalec z vesoljskim tadjevjem in superbombami, »ki so 5000 krat močnejše od atomske bombe, ki je uničila Hirošimo.« V tem nesrečnem mestu je bilo pobitih 70000 ljudi, sovjetska superbomba bi jih potemtakem pomorila 350 milijonov... Tudi Hitler je nenehno zatrjeval, da ne želi vojne, ampak samo izpolnitev »pravdivnih« nacističnih pohlepor. Potem ko je Nikita zdrdrval ves dolgi ročni venec groženj vsem svetu, je dejal: »Nočemo vojne, toda storili bomo vse, da bi naša dežela mogla zadati zasluženo kazen morebitnemu napadalcu. In končno: »samo blaznež bi mogel na mirovno pogodbo odgovoriti z vojno!« Nikita pa je pozabil, da v demokracijskem svetu blaznežev ljudstvo s svobodnimi volitvami ne postavlja na čelo države, zato na tej strani v vrhovih blaznežev ni. Na XX. kongresu KP pa je Nikita svojega prednika krstil za blazneža, kar je v resnici tudi bil. Če torej samo blazneži lahko sprožijo vojno, potem je očitno, na kateri strani leži v zasedi - vojna nevarnost...

NOV RUSKI POLET V VESOLJE - V DVEH. »Komsomolskaja Pravda« poroča, da bodo v Rusiji še pred jesenskimi partijskim kongresom izstrelili v vesolje vesoljsko ladjo z Gagarinom in Titovom na krovu. Polet bo trajal štiri dni.

IZREDNO ZASEDANJE OZN. Švedska kot petdeseta podpisnica predloga za izredno zasedanje OZN, ki naj obravnava tuniško vprašanje, je omogočila izredno sklicanje OZN. Ta švedska poteza dokazuje, da so bili napori ameriškega zunanjega ministra Ruska pri generalu De Gaulleu za mirno poravnavo spora neuspešni. General De Gaulle je včasih zelo trmast in nepopustljiv, čeprav tako njegovo zadržanje občutno škoduje zavezniški stvari.

IZGINILO JE LETALO S 34 OTROCI CI NA KROVU. Britansko letalo, ki je prevažalo 34 otrok iz Anglije na počitnice na Norveško, je treščilo v skalovje. Vest je na Angleškem in tudi po ostalem svetu povzročila globoko sočustvovanje z nesrečnimi svojci.

DE CASTRO POSNEMA KOMUNISTICNE KRAJE. V petek, 4. t.m. ponoči je havajski diktator razglasil, da je nacionalna veljavna pesos, izgubila sleherno veljavo in da morajo državljani staro veljavo zamenjati z novo. Pri zamenjavi se je De Castro polastil največjega dela prihrankov, kot so pred njimi to storili njegovi vzorniki v Sovjetiji, po satelitskih državah in v Jugoslaviji. Tako krajevo diktature svojim podanikom krvaavo prislužene prihranke iz žepa. Pa se še najdejo ljudje, ki žeparje opravičujejo. Kar počneja diktator, to lahko uganja tudi državljan...

VESTI z GORIŠKEGA

Zaupajmo v svoje zdrave moči

Titovci, neodvisni socialisti, italijanski socialisti in italijanski komunisti se delajo Slovence in iščejo zaveznike za svojo igro, ki ima očiten namen spravi sku-paj neko ljudsko fronto, pod krinko slovenske enotnosti pri zahtevi za uzakonitev in spoštovanje slovenskih pravic, ali bolje rečeno pravic Slovencev v Italiji.

Udane zaveznike so do danes našli samo pri slovenskih krščanskih socialcih in pri skupini neodvisnih Slovencev na Tržaškem.

Ce analiziramo vse gori našete skupine, zveze in partije, moramo reči, da sta samo poslednji dve, krščanski socialci in neodvisni Slovenci, v pravem pomenu besede slovenski organizaciji, čeravno vsak čas pripravljeni podrediti se volji titovcev, ali celo italijanskim komunistov.

Prav za prav bi titovcev ne smeli šteti med politično organizirane, ker so na pristisk italijanske komunistične partije svojo Slovensko kulturno gospodarsko zvezo umaknili iz kroga politične veljavnosti.

Tako imamo opraviti z italijansko-slovensko neodvisno socialistično zvezo, v kateri vedri »compagno«¹ Laurenti v duhu pristnega marksizma, seveda po žargonu italijanskih levičarskih skrajnežev. Potem naletimo na italijanske socialiste in na italijanske komuniste. Sledita omenjeni dve skupini krščanskih socialcev in neodvisnih Slovencev. Pravijo, da je teh poslednjih vsega skupaj tri po številu. Nič zato. Važno je, kaj mislijo in komu sledijo.

Prve tri levičarske organizacije nimajo nič skupnega s slovensko stvarjo kot tako, ker ravno po programu marksističnih revolucionarnih partij in jim je glavni smoter masovno gibanje za doseg končnega cilja, ki je: komunistična diktatura.

Italijanski komunisti, slovenskega porekla niso skrivali in ne skrivajo, da niso slovenski komunisti, ampak zvesti člani italijanske partije, ki po svojem programu ne pozna nacionalnosti in po marksističnem nauku zasleduje strogo internacionalnost.

Italijanski socialisti se drže tudi oni stroge discipline svojega strankarskega marksističnega programa, ki je italijanski in nima v nobeni točki svojega statuta kaj slovenskega. Ali ni vodstvo italijanske Nennijeve stranke že nekajkrat spravilo v zadrego nekega svojega člana, ko je v dobri veri podvzel kak korak za ustanovitve slovenskega odbora?

Res je, da se i komunisti i socialisti širokoustijo v zagovarjanju slovenskih pravic, toda to je le njihova politično strankarska igra, kajti v resnici so oni pristni italijanski partiji.

Nam Slovencev gre za bistvo stvari, za ohranitev in napredek slovenske skupnosti v Italiji. Lojalni italijanski državljani v ustavnih dolžnostih, toda Slovenci v pravem pomenu besede, z vso našo govorico, kulturo in omiko, brezhibno in odločno, nobeni tuji stranki podrejeni. Iz vsega navedenega zveni nekam čudno obzobja slovenskih demokratov, bilo onih od katoliške skupnosti bilo od Slovenske demokratske zveze, kot jo običajno beremo v »Primorskem dnevniku«, v »Delu«² in tudi v »Novem listu«. Kdo je poklican, da obsoja naše voditelje, ali tisti ki so že utonili ali pa se že utapljajo v tujih strankah, ali ne rečemo v tujih ideologijah, ali tisti, ki smo jih volili in potrdili za naše pristne slovenske demokratske voditelje?

Mi, in samo mi slovenski demokrati imamo pravico soditi. Naša sodba je danes sledeča: Samo po demokratski poti in po potrebi samo z odkritosrčnimi slovenskimi zavezniki hodite naprej in vodite v odločni zahtevi, da dosežemo popolno zaščito, ki nam po ustavi pritiče.

Najhujši zaveznik je tisti, ki skriva nož za hrbtnostjo in izdajstva. To se je pri naših razmerah pokazalo že nekajkrat... Tudi zadnje goriške volitve so pokazale, koliko hinavščine in strupa so zmogli tisti naši titovci, ki so se že prodali italijanski socialistični in komunistični partiji. Njim je slovenska stvar deveta briga. Iskanje

slovenskih demokratov za sodelovanje in hkrati nesramno klevetanje proti njim, pristnim in poštenim Slovenskim političnim voditeljem, ni resna stvar. Poleg tega je treba pomisliti in podčrtati, da se voditelji slovenskih demokratov žrtvujejo nesebično za skupno slovensko stvar in ne prejemajo prav nobenega plačila, niti povračila gmotnih izdatkov. Vsi drugi voditelji pa so dobro plačani, nekateri celo masno. Zaupanje preprostega človeka gre seveda tistemu, ki se žrtvuje in ne tistemu, ki uganja politiko zaradi dobre plače.

Veseli nas odločno zadržanje slovenskih demokratov, ki jim je za resno stvar in ne za podpiranje tujih strank in slovenskih levičarskih odpadnikov.

Italijanski komunisti slovenskega porekla so pokazali na raznih svojih shodih, kaj znajo in koliko veljajo, zato ni rečeno, da morajo naši voditelji in drugi izvoljeni demokrati sedeti zraven takih ljudi, ki se čisto v političnem oziru prostaško obnašajo.

»Delo«³ in zlasti »Primorski dnevnik«⁴ zaslužita zlato komunistično odklovanje za vse iznešene umazanosti, klevete, pa tudi neumnosti proti našim ljudem.

Klicati na sodelovanje in hkrati blatiti ter celo žugati znajo samo prodanci in odpadniki.

Na sestanku socialkomunističnih županov in izvoljenih svetovalcev je nekdo predlagal, naj bi se za uveljavitev in spoštovanje londonske spomenice v pogledu njenih predpisov glede pravic slovenskega ljudstva, obrnili neposredno na podpisnike spomenice same. Ta predlog ni prodiral in »Primorski dnevnik«⁵ ga ni niti komentiral. Seveda ne, saj je geografska komunistična diplomacija kriva, da je bilo odpravljeno Svobodno tržaško ozemlje, Slovenci pa prepuščeni tisti usodi, ki jo živijo in tisti bodočnosti, ki ne obeta dobrega za njihov obstanek.

Za nekaj ton pšenice je Titova diplo-

macija močno popustila, ko je šlo za odpravo STO-ja. To stoji zapisano v spominih bivšega angleškega ministra Edena. Prepričani smo, da bo ob danem usodnem trenutku (Bog ga drži proč od nas!) zopet odločil več kak tovor žita ali kako denarno posojilo, kakor pa pomislek na usodo Slovencev v zamejstvu.

Trenutne koristi italijanske socialistične odnosno komunistične partije bodo vedno imele prednost pred vsako zaščito in pred vsakim spoštovanjem pravic Slovencev v Italiji. Slovenski levičarji naj se torej združijo v svojo samostojno politično organizacijo, ločeno od italijanskih, in tedaj naj se šele ustvari skupni organizem, ki naj po potrebi zastopa in brani pravice Slovencev, v mejah ustave in v duhu demokracije.

Revolucijo naj pripravljajo italijanski socialkomunisti, mi jim pri tem ne bomo pomagali. Mi se bomo proti njihovim revolucionarnim težnjam postavili po robu, ker je to v korist naše slovenske skupnosti in vse države.

Tako misli preprosti slovenski človek, ki pozna krivdo Titove komunistične diplomacije in proti sili, ki je za nas usodna posledica te krivde, ne more več kot bolešno ugotavljati in prenašati smrtno rane na svojem telesu. Rane, ki se z dneva v dan odpirajo, pa tudi nove, grozeče. Jezikovne pravice, danes Nabrežina jutri Dolina, in tako naprej...

Socialkomunisti kličejo na pomoč slovenske demokrate, kadar nas rabijo, ob volitvah, in samo zato, da zasedejo stolice. Ko pa so ga enkrat zasedli, nas ne poznajo več kot samo toliko, da zopet kričijo na nevarnost... zaradi prihodnjih volitev. Zato bodimo previdni in pazljivi. Hodimo naprej raje sami in zaupajmo v svoje zdrave moči, kakor pa da bi se pustili zapeljati od kake nevarne socialkomunistične vabe, za katero se skriva past.

Nekaj demokratov

Seja občinskega sveta

V torek 1. t.m. se je vršila seja goriškega občinskega sveta, ki je trajala polne štiri ure in pol. Med drugim je svet odobril strošek 625.000 lir za razna popravila pri cerkvi v Stanzu; 170.000 lir za ojačenje električne razsvetljave v ul. Sv. Justa v Podgori; 330.000 lir za napeljava električne razsvetljave v ul. Trivigiano v Stanzu in 310.875 lir za ojačenje elektr. razsvetljave v ul. Attim's v Podgori.

Nadalje je svet odobril dogovor za graditev nove ceste v Sentmavru, ki naj poveže kamnolom z glavno tamkajšnjo cesto, in imenoval novo občinsko volilno komisijo. Za rednega člana komisije je bil izvoljen tudi naš svetovalec g. prof. Bratina.

Pri imenovanju treh novih ulic, je komunist dr. Battello predlagal, naj bi kako ulico imenovali po kakih komunističnih osebnostih, namesto da bi jih imenovali »Sebastiano Scramuzza«, »Brigata Abruzzo«⁶ in »Brigata Toscana«⁷ kot je sklenila zadevna obč. komisija. Zaradi tega je nastalo precej hrupa in prekanja med komunisti in misovci.

Koncem koncev so komunisti glasovali za sklep obč. komisije, naši trije svetovalci so se glasovanja vzdržali. Vendar »Primorski dnevnik«⁸ ni poročal, da so glasovali za demokratsko upravo...

Svet je imenoval tudi dva člana komisije za sestavo imenika sodnikov porotnikov in potrdil vpis učiteljice otroškega vrta iz ul. Croce, ge Furlan Doroteje, v redni stalež, ker poučuje že od leta 1946.

Na seji je dr. Sfiligoj v imenu svoje skupine prosil, naj bi občina uredila razne ulice in poti, razsvetljavo in drugo, ter napovedal posebno pismeno vlogo svoje skupine v raznih zadevah.

Predlagal je tudi, naj bi se pri sestavi seznama sodnikov porotnikov komisija ozirala na točna določila zakona in v se-

znam vpisala vse osebe, ki imajo pravico,

Po svoji navadi je komunist dr. Battello ob začetku seje tudi tokrat jel postavljati županu razna vprašanja. Ta njegova taktika je propagandističnega značaja, zato je dr. Sfiligoj pripomnil, da je dr. Battello že prejel zadostna pojasnila od župana in predlagal naj se preide k dnevnemu redu. Ugovoru dr. Sfiligaja so se pridružili številni drugi svetovalci in župan je takoj prešel k dnevnemu redu. To pa ni bilo po godu komunistom in »Primorski dnevnik«⁹ je lažljivo poročal, da je dr. Battello zavrnil dr. Sfiligaja z besedami: »Demokristjani že imajo svojo večino in ne rabijo vaše pomoči«.

Ze nekajkrat smo v »Prim. dnevniku«¹⁰ brali potrjena poročila o izjavah in nastopih naših svetovalcev, zato bi bilo vredno vse take primere javno navesti na kaki prihodnji seji obč. sveta.

Pri zaprtih vratih se je svet baval tudi z vprašanjem glasbene šole in njenega ravnatelja. O tem vprašanju bo treba napisati daljšo razpravo enkrat prihodnjice.

Le malo dobre volje bi bilo treba

Italijanski turist, ki je pred kratkim obiskoval razne kraje v Istri, se v reviji »Gente«¹¹ pritožuje, da je v bližini mest in vasi, ob križpotjih in še marsikje opazil napise v francoščini, v angleščini in celo v nemščini, da pa ni bilo niti sledu o kakem italijanskem napisu, kar pa je zanj nerazumljivo, posebno še, ker meni, da je tam prebivalstvo po večini italijansko.

Italijani v Istri ne predstavljajo pravzaprav pretežno večino tamkajšnjega prebivalstva, kakor hoče dokazati italijanski turist, to velja le za predele ob morju, smo pa vseeno mnenja, da bi ne bilo nič hudega, ako bi bili povsod po Istri tudi napisi v italijanščini, in to še posebno, ker smo tudi mi kot narodna manjšina večkrat hudi, da nismo še nikjer našli, niti v krajih, ki so skoraj stoodstotno slovenski, katerega slovenskega nanisa, ki bi nam pričal, da se približujemo slovenski vasi, ali ki bi nam povedal, po kateri poti lahko pridemo v to ali ono slovensko vas.

Ce se na primer od Trsta vozimo proti Dolini, opazimo čez nekoliko kilometrov vožnje napis »Bagnoli«. Kdor bi kraja ne poznal, bi se lahko vprašal, kje pravzaprav da smo, ker je mesto s podobnim imenom neke pri Neaplju, in bi ne mogel nikakor verjeti, da se vozi proti Boljuncu. Ali bi ne bilo potemtakem prav, da bi se poleg napisu »Bagnoli«¹² postavil slovenski napis »Boljunc«?

Tudi na Goriškem nismo na boljšem. Dovolj zgovoren dokaz nam je napis s pozdravi v bližini solkanskega omejnega prehoda, Tava se poslužuje izključno Italijani in Slovenci živeči v omejnem pasu, omejni pozdravi pa so v italijanščini, in to je prav, nato pa, namesto da bi našli, kakor bi bilo naravno pričakovati, pozdrav v slovenščini, ga najdemo nič manj kot v francoščini, angleščini in nemščini.

Ali smo mi Slovenci res tako malo vredni, da ne zaslužimo niti pozdrava v svojem jeziku?

Dr. Andrej Makuc je v Rimu zmagal

Zvedeli smo, da je naš pokrajinski svetovalec g. dr. Andrej Makuc, katerega je goriška odvetniška zbornica krivično črtala iz seznama odvetnikov, prav za prav iz seznama prokuratorjev, kakor smo svojo jezo poročali, na celi črti zmagal v Rimu, kamor se je obrnil proti taki očitni krivici. Centralna komisija je namreč pritožbi ugodila in dr. Makuc nadaljuje redno s svojim odvetniškim poklicem. Iskreno čestitamo!

Nov relejni oddajnik Radia Trst A

POMEMBEN KORAK K BOLJSEMU SPREJEMU SLOVENSkih RADJSKIH ODDAJ NA GORIŠKEM

Z nedeljo 13. t.m. je začel delovati nov relejni ultrakratkvalovni oddajnik »GORICA M F«, namenjen prenosu sproved radijske postaje Trst A. Novi oddajnik oddaja z valovi frekvence 98,3 Megahertza in omogoča dobro sprejemanje slovenskih radijskih oddaj posebno na Goriškem, kjer je bila doslej, še zlasti zvečer, tržaška radijska postaja zelo motena.

Na ta oddajnik lahko naravnajo svoje sprejemnike vsi, katerih aparati so urejeni za sprejemanje ultrakratkih valov (tj. »modulazione di frequenza«¹³ za kar so na danes usposobljeni vsi kolikaj vredni sprejemniki.

PRIMARIJ

Dr. JOSIP VRTOVEC

se je preselil ter ordinira

V GORICI

UL. GAZZAROLLI ST. 12

Tel. 32-47

Še o veri, cerkvi in narodu

Iz »Klica Triglavu«¹⁴ št. 266 od 29. julija ponatiskujemo članek g. dr. V. Kisovca, ki nosi gornji naslov in sicer zato, ker smo iz K. T. št. 261 ponatiskali tudi prvi tozadevni članek.

Kaže, da je zagovornik latinščine č. g. Rekar pogrešno tolmačil moj sestavek »Ali naj še vera služi odnarođovanju?«¹⁵ v K. T. 261., ker se spuša v razlaganje vere in verskih resnic, dočim se jaz verskih dogem, s katerimi vsaka vera opravičuje svoje božje poslanstvo, sploh dotaknil nisem, ampak sem hotel edino poudariti umestnost in narodno upravičenost za uvedbo staroslovenskega jezika ne samo v dosedanjih maloštevilnih, ampak v vseh slovenskih cerkvah, da bi se na tak način slovenski verniki, posebno oni v mešanih krajih, osvobodili vpliva tujega klera in se vsaj v verskem oziru pod vodstvom narodnih duhovnikov izognili odnarođovanju.

V zvezi s tem bi hotel edino le poudariti dejstvo, katero so vsi, ki so osebno pristavovali svetim mašam na staroslovenskem jeziku, mogli ugotoviti, da so se namreč z verniki vred mogli vse bolj vtopiti v molitve in bolj globoko razumeti dojmiti, zapopasti in občutiti versko pobožnost v našem starem jeziku, katerega so po nekolikratnem prisostvovanju bogoslužju tudi že precej razumeli in na tak način mogli še bolj pazljivo slediti službi, katereja za večino vernikov tuja in nerazumljiva kot kitajščina.

Nepobitno je dejstvo, da je poleg grščine in latinščine po božjem navdahnjenju in v Kristovem imenu že papež Hadrijan proglasil tudi staroslovensčino kot enakopravni cerkveni obredni jezik. Kot takega ga spoštuje danes vsa vesoljna Kristova Cerkve. Njega se poslužuje tudi še danes precej hrvatskih in slovenskih

katoličanov v Jugoslaviji, dočim je ostalim Vatikan v konkordatu 1935 leta izrecno ponovil pravico do uporabe starega jezika.

Moj članek, napisan iz čisto narodnostnega nagiba, je imel zato edini namen, da se namreč tudi v mešanih krajih, kjer je po dolgotrajni germanizaciji ostalo še kolikaj zdecimiranega slovenskega življa, nastavlja slovenski duhovniki, ki naj bi kakor to delajo nemški, enako čuvali svoje Slovence. Ker bi pa Slovencev neaklonjena lokalna cerkvena oblast verjetno delala iz političnih ozirov razne zapreke in ovire, vidim kot edini izhod za obrambo narodne časti in ponosa, da se Slovenci kot nekdanji naši, posebno panonski, predniki zopet poprimemo vzhodnega staroslovenskega obreda, ki stoji pod direktno zaščito samega svetega očeta kot Kristovega namestnika.

Pri tej priliki seveda ne smemo prezreti hvalvrednega dejstva, da so bili v preteklosti kakor tudi v sedanjosti slovenski duhovniki vedno in povsod posebno pa še v mešanih krajih prvobornilci in čuvarji slovenske narodnosti.

Zagovornik latinščine proti staroslovenščini trdi, da je prestop v drugi obred dovoljen samo s privolenjem Cerkve in da morajo biti za to tehtni razlogi.

Mene vse zagovornikov sofizem glede nujne potrebe latinščine ne more prepričati. Pri tem mi tudi ni jasno, zakaj naj bi ravno slovenski duhovniki bili bolj papeški kot papež sam. Tudi bi rad vedel, če bi ti tehtni razlogi bili potrebni, ak bi naši jugoslovanski katoličani vzhodnega obreda hoteli imeti maše po latinskem obredu.

V ostalem ne bodimo naivni, saj tu vendar ne gre za noben prestop v neko krščansko sekto, ampak samo za vzpostavitev od Boga samega potom svojega obrednega namestnika na zemlji danega odobrenja uporabe staroslovensčine kot obrednega jezika, katerega so na našo nesrečo predvsem med panonskimi Slovenci nemški škofje s silo pregnali iz slovenskih cerkva, Slovenci pa so to krščansko nasilje morali plačati s tem, da so se potujčili in tako danes panonskih Slovencev ni več.

Značilno je, da se je enako kot karantenskim Slovanom, proti katerim je bamberški škof latinskega odreda sv. Otton (1103-1139) vodil križarske ekspedicije za pokristjanjenje, kar mu je po dolgih borbah tudi uspelo. Kot znak zmage nad Slovanmi je dal v svetlišču v Stetinu odsekati vse 3 srebrne z zlatom obrobene glave poganškega boga Triglava in jih poslal kot trofejo papežu v Rim. Nemški nacionalni kler je nato z vso gorečnostjo podpiral oblast, da je asimilirala zasuženjeni narod tako, da danes tudi polabskih Slovanov ni več.

Nasprotno je pa tudi zelo značilno, da so tam, kjer so Slovani prejemali krščanstvo po staroslovenskem ali vzhodnem obredu niso niti potujčili niti izgubili najmanjše pidi svojega ozemlja.

KJE LEZI KRIVDA?

Ce bi pa Sveta Stolica, ki sicer tekem 1200 let ni nikoli našla vredno vsaj enemu trpinu zaslužjenih, pobožnih in Cerkvi

vdanih Slovecev priznati svetništvo, danes res - kar je neverjetno in izključeno - poskušala ovirati slovensko bogoslužje, tedaj se ne bi mogla imenovati niti sveta niti božja, ker bi to delala samo radi politike, kakor to svedoči starodavna borba germanskega klera proti slovenskima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu in kar potrjuje tudi današnje zadržanje nemškega visokega klera na Koroškem.

Kot razlog, da se v cerkvah zapostavlja slovenščina in da nemški duhovniki zanemarijo podjarmljeno slovensko ljudstvo, č. g. Rekar upravičeno in pravilno navaja razen narodne nezavednosti in nezanimanja za slovenstvo tudi krivdo Jugoslavije, ki se na žalost ne briga za narodne pravice na Koroškem. Glede vseh vprašanj je ta negativna razumljiva, saj vendar od ateistov ne moremo zahtevati, da bi bili versko bolj udeleženi kot pa sam avstrijski visoki kler.

Za naše zapostavljanje in za naš ponižujoči položaj v cerkvah na Koroškem je č. g. Rekar pozabil navesti, da za tako stanje zadene v prvi vrsti krivda samo vrhovno cerkveno oblast. Mi vsi dobro vemo, da bi vrhovni cerkveni glavar kot Kristov namestnik lahko samo z migom prsta odstranil krivice, poniževanja in žalitve svojih slovenskih vernikov in jim omogočil narodno versko življenje s tem, da bi za Slovence dal namestiti slovenske duhovnike.

Onim pa, ki branijo latinščino in so proti temu, da bi se poskušalo uvesti staroslovenski obred v še ostalim katoliških cerkvah Jugoslavije, naj v njihovo tolažbo in pomirjenje pribijem sledeče:

Ni se treba bati, da bi se pri Slovencih izrinila latinščina. Za to obstojajo zelo tehtni in močni razlogi kakor podzavestni občutek manjvrednosti zaradi tisočletnega hlapčevanja Nemcem in s tem vkoreninjena ponižnost in pokorščina, tradicionalna privrženost latinskemu obredu, pomanjkanje narodnega ponosa in odločnosti, splošno pešanje vere in mlačnost vernikov, protiverska gonja posebno v ateistični Jugoslaviji in končno pasivno zadržanje našega odvisnega klera. Torej se tudi na Koroškem »Latincem«¹⁶ ni treba bati, da bi se stvari obrnile v korist enakopravnosti staroslovensčine v Cerkvi in šolskem verskem pouku.

Pristaši latinščine in nasprotniki staroslovensčine zato lahko prav mirno spijo, ker se jih nezavedni in bojazljivi Slovenci v svojem podzavestnem hlapčevstvu ne bodo nikoli upali vznemirjati.

Te vrstice sem napisal edino zaradi razbrstenja pojmov v tej dosedaj zanemarjeni toda zelo važni panogi našega narodnega življenja. Mnogi celo izobraženejši Slovenci namreč, verjetno radi nepoznanja politične zgodovine krščanstva, ne znajo razlikovati vere od obrednega jezika in se zato podzavestno boje, da ne bi s prevzemanjem narodne liturgije zažili verski čut drugih katoliških vernikov.

Vprašanje obrednega jezika pa smatram, da je za nas tako važno, da bi mu morali mi vsi posvetiti največjo pozornost.

Dr. V. Kisovec

POTREBNO POJASNILO

Z delom odgovora »Primorskemu dnevniku«¹⁷ v zadnji številki »Demokracije«, ki pobija trditve, da vključuje matritetni seznam pisatelje »nesporno manjšega pomena«¹⁸ in »skoro nepoznane«, se povsem strinjam, vendar zaradi točnosti in ker želimo, da se gospodje okrog »Primorskega«¹⁹ še bolje prepričajo, kakšne netočnosti vsebuje njih poročanje, hočemo dodati še nekaj pojasnil.

Predvsem moramo povedati, da bi omenjeni pesniki in pisatelji ne smeli biti neznan niti komunističnim dopisnikom v Trstu, ker jih vse po vrsti omenja tudi Janeževa Zgodovina slovenske književnosti, če pa je kdo od teh »nesporno manjšega pomena«, je brez dvoma, kakor si z lahkoto razlagamo, ne zato ker ne zna pisati ampak zato, ker ne piše tako, kakor zahtevajo današnje partijske koristi.

In s tem je povedano več kot dovolj. Proti očitku, da so se upoštevali skoraj izključno duhovniki in begunci, pa najbolje govorijo naslednje številke: od 17 izbranih pesnikov in pisateljev so duhovniki samo trije (Finžgar, Meško, Jalen), medtem ko je kot begunec umrl v Argen-

tini edinole Anton Novačan. Ce je kdo zmogel ugotoviti sedaj še kakega duhovnika ali begunca, naj se kar ojunači!

Glede pritoževanja, da so iz seznama izpustili vrhove slovenske kulture, kot so Tavčar, Stritar, Aškerc in Gregorčič, je treba povedati, da je neopravičeno, zakaj ti spadajo v snov, ki so se je dijaki učili v prejšnjih letih in ki se pri sestavljanju seznamov za izpite zato le delno upošteva. Proforsori zbori imajo namreč možnost, in ta velja tudi za slovenščino, da k snovi predelani v zadnjem letniku dodajo še dva ali tri starejše avtorje. Iz prej omenjenega seznama je razvidno, da so se profesorji Trgovske akademije odločili letos za Prešerna, Levstika in Jurčiča.

To je namreč resnica in zato je nesmiselno govoriti, da letošnji maturantje ne poznajo Tavčarja, Stritarja, Aškerc in Gregorčiča. Ni pač nikjer zapisano, da človek pozna le to, kar mu služi pri izpiti. V takem primeru bi bili vsi res pravi reveži!

N. Hruščev - zapovedovalec in prerok

Prerokovanja o raju na zemlji, ki pričenja v Sovjetiji, niso v Kremlju nič novega. Že l. 1948 je pok. Jože Stalin napovedoval, da bo »čez tri leta« zavihala v Sovjetiji blaginja, ki bo postavila v senco življenjsko raven ameriškega delavca. Od takrat je preteklo že dobrih štirinast let, Stalin je umrl, mizerija pa je v Rusiji ostala. Stalinov naslednik, Nikita Hruščev se prav tako rad igračka s cenenimi prerokovanji. Je vsekakor bolj zvit od Stalina. Dospetke raja v Sovjetiji postavlja v l. 1970. v čas, ko verjetno ne bo več tlačil ruske zemlje in ruskega naroda.

Nikita Hruščev je izdelal 180 strani obsežen partijski program in XXII. kongres partije ga bo letošnji jesen soglasno odobrila. To je tudi edino prerokovanje, ki se bo uresničilo, če se Nikiti v tem času ne bo spodrsnilo.

Po novem programu bo Sovjetija pred koncem našega stoletja zoblakovala idealno komunistično družbo po naslednjih ukazih:

BISTVENI CILJI

1) Znanstvena gradnja komunistične družbe je postala neposredna naloga, ki jo je treba v praksi postopoma uresničiti.

2) Ta gradnja bo praktično zaključena l. 1980. Sovjetskemu ljudstvu bo postregla z izobiljem dobrot, ki bodo dovoljevale, da preide Sovjetija v naslednjem obdobju v totalno kolektivizacijo dobrin in k brezplačnemu razdeljevanju sredstev po potrebah posameznika.

3) L. 1970 bo Sovjetija ustvarila vse potrebne tvarne temelje za izgradnjo komunizma. V proizvodnji na glavo prebivalca bo takrat prekašala Združene države. Življenjsko raven bo bistveno izboljšala in vprašanje individualnega stanovanja bo v celoti rešeno. Končno bodo napori telesnega dela odstranjeni, v Sovjetiji bo zaogospodoval najkrajši delovnik na svetu.

4) V zunanji politiki bodo glavne smerice za uresničitev takega razvoja delovale v naporih za ohranitev miru za vsako ceno, s preprečevanjem jedrske vojne z vsemi sredstvi, posebno z nenehnim bojem za splošno in popolno razorožitev v sodelovanju z vsemi deželami Afrike, Azije in latinske Amerike, ki se bojujejo za svojo neodvisnost, končno pa tudi z vzdrževanjem odnosov do kapitalističnih dežel ter s tesno solidarnostjo delovnih množic vsega sveta v boju za mir.

PODROBNI GOSPODARSKI CILJI

1) Nadaljeval se bo intenzivni razvoj težke industrije, posebno v Sibiriji. L. 1970 bo ta razvoj dosegel 150 odst. sedanjega stanja in bo prekašal sedanjo proizvodnjo v Združenih državah. L. 1980 bo ta razvoj prekašal današnjo proizvodnjo za 500 odst. sovjetska proizvodnja bo takrat pustila Združene države »daleč za seboj«.

2) Delovna produktivnost bo l. 1970 narasla za 100 odst. in l. 1980 za 200 odst. do 350 odst.

3) V elektrifikaciji bo l. 1970 dosegla proizvodnjo 1000 milijard kw ur in l. 1980 jih bo 3000 milijard kw ur.

4) Proizvodnja jekla bo l. 1980 znašala 250 milijonov ton.

5) Avtomacija se bo mogočno razvila, tako tudi kemična industrija in industrija potrošnih izdelkov.

6) Veliki projekti: Tokove velikih rek v Sibiriji bodo preusmerili s severa na jug.

7) Poljedelstvo: To bo v celoti mehanizirano. V nadaljnjih desetih letih se mora proizvodnja povečati za 150 odst. do l. 1980 pa za 250 odst. Število državnih posestev, sovhovov je treba v naslednjem desetletju znatno povečati, kolektivni obrati kolhozov bodo ostali do l. 1980. Končno se bodo vsa podeželska naselja spremenila v mesta.

SOCIALNI CILJI

1) Vodstva podjetij se bodo demokratizirala s prenosom večjih odgovornosti na krajevne voditelje in na sindikalne organe.

2) Življenjska raven se bo dvignila na maksimum z odpravo davkov (l. 1980), s posplošitvijo brezplačnih javnih uslužnosti (plin, elektrika, kurjava, voda) in končno z gradnjo stanovanj brez najemnin.

3) Od l. 1970 dalje bo veljal 36 urni delovni teden, za nevarne poklice pa 30 ur. Nočno delo bo odpravljeno, in napornih ženskih poklicev ne bo več. L. 1980 bodo prejimali delavci po tovarnah, uradih in po poljih ter šolarji po šolah brezplačno kosilo.

4) Kazensko justico bodo postopoma nadomestili s socialno vzgojo in preprečevanjem zločinov s preprečevanjem in apeliranjem na javno vest.

POLITIČNI CILJI

1) Načela vladanja se bodo demokratizirala. Vloga pogosto obnavljajočih se sovjetov se bo utrdila in okrepila v krajevnih instancah.

2) Sindikati bodo ohranili pomembno vlogo v političnem življenju dežele.

3) V okviru KP bo ohranjeno načelo

kolektivnega vodstva, in kult osebnosti bo še nadalje odpravljen. Prevelike koncentracije oblasti v rokah posameznih uradnikov se bodo s stalno demontažo partijske hierarhije polagoma odrekli. CK in njegov prezidij se bosta od slehernih volitev obnavljala za eno četrtino. Člani prezidija pa razen v izjemnih primerih ne morejo biti izvoljeni več kot trikrat zaporedoma.

»Oznani sem sicer poslušal, ali vere mi manjka«. To je bil vtis, ki ga je Hruščev programski osnutek zapustil v svobodnem svetu. Kremeljski mojster se je svetovni javnosti pokazal v kostumu okostenelega doktrinarja, vendar izžareva iz vseh vrstic njegove znanstvene mojstrovine, ki obsega 50000 sovjetskih besed, sodobni oportunizem. Tudi v ostalem boluje »program« na preretani nedoslednosti. Vojna ni neizogibna, zatrjuje Nikita Hruščev, ker se bo »kapitalistični svet« tako in tako sam zrušil. Cemu pa so potem potrebne dialektične popevke, ki prav nič ne prikrivajo sovjetskega imperializma, čeprav ga odevajo z »obrambo«? Cemu pa so potem potrebne cenene obljube bodočega raja, ko pa Nikita v isti sapi zaklinja vse komuniste, naj z vso požrtvovalnostjo sprejemajo vse žrtve, ki so potrebne za okrepitev obrambne pripravljenosti Sovjetije?

Nekaj v Sovjetiji in po satelitskih deželah ne gre prav, zato so cenene obljube tako krvavo potrebne. V Sovjetiji pa jim naseda samo najmlajši rod, ki nima za seboj trpkih prevarantskih izkušenj kremeljskih prerokov. Tudi našim komunistom je ob prebiranju Hruščevih »žegn« ušel po kak sarkastični posmeh.

Izjalovljen državni udar na Bolgarskem

Ze pred meseci smo poročali o velikih čistkah v visokih partijskih vrstah na Bolgarskem. Se sedaj pa se je dopisniku uglednega švicarskega dnevnika »Basler Nachrichten« posrečilo, da je iz avtentičnih rok in različnih obveščevalnih virov prejel gradivo, ki dovoljuje, da si demokratični svet ustvari podobo dogodkov, ki so se v marcu odigrali v Bolgariji. Pobuda za odstranitev bolgarskega partijskega vodstva in komunistične strahovlade je izšla iz generalskih vrst bolgarske armade.

Zarotniki so bile general Petko Stojanov, general Lazarov, Slavčo Transki; general Georgijev, poveljnik Južne armade. Nadalje polkovniki: Dičev, Simeonov, Getman in drugi. Mnogi poveljniki milice so izrekli svojo pripravljenost, da aktivno sodelujejo pri državnem udaru. Ministrski predsednik Jugov se je osebno udeleževal konspirativnih posvetovanj in obljubljal, da se bo po uspehu udaru pridružil novi vladi.

Danes pa je javno mnenje v Sofiji poučeno, da je bil prav Jugov tisti, ki je nameravano revolucijo komunističnih vrhov izdal in je zato tudi ohranil svoj položaj. Pravijo pa, da ga bodo že v kratkem odstavili in zamenjali s partijskim poglavarjem Zivkovom, ki bi po Hruščevem zgledu odbrljal v svojih rokah tako partijsko kot vladno vodstvo. V določeni noči sredi letošnjega marca je sofijske mešane nekaterih mestnih četrti zbudilo iz spanja ropotanje tankov. Naslednje jutro so meščani izvedeli, da tanki niso stopili v akcijo. V zadnjem trenutku so namreč vladi zvesti oficirji tajne policijske

službe pozapri vse zarotnike.

Med opozicijske partijske funkcije, ki so nameravali s pomočjo armade izvesti »revolucijo od zgoraj«, prištevajo: Georgija Cankova, bivšega člana politbiroja; Teodorja Prahova, člana politbiroja in predsednika bolgarske sindikalne zveze; Dobrija Tarpeševa, člana CK i.t.d. Ideološki voditelj teh »nacionalkomunistov«, kot jih imenujejo po satelitskih deželah, in duhovni oče programa nove vlade je bil ing. Kufardžijev, bivši namestnik poljedelskega ministrstva.

Po programu udarnikov bi Bolgarija takoj po prenosnem državnem udaru izstopila iz varševskega pakta in iz »comecon«, kar bi vsemu svetu oznanila po radiu in poročevalskih agencijah. Nova vlada bi Bolgarijo proglasila za nevtralnno deželo, ki ostaja izven vseh obstoječih blokov. Jugoslovanski kulturni ataše v Sofiji, ki so ga marca izgnali, je bil zvezni član med Titom in bolgarskimi zarotniki. V uradnem partijskem glasilu »Partien život« so v marcu uradno odkrili, da se je partijska opozicija v Sofiji opirala na neko tujo agencijo. S tem so mislili na Jugoslavijo.

Program Kufardžijeve preosnovne je predvideval v notranji politiki stvarno odpravo diktature KP. Jamčil je ustanavljanje resničnih opozicijskih strank in svobodne parlamentarne volitve. Predvideval je razpustitve policije in partijskih šol. V gospodarstvu, naj bi se obnovila zasebna pobuda v trgovskem poslovanju in v lahki industriji. Kolhoze bi odpravil, zemljo pa vrnil kmetom.

Glavna gonilna sila bolgarskih komunističnih zarotnikov proti vladi in partiji je bilo nesramno gospodarsko izmuzgavanje Bolgarije v korist Sovjetije.

Iz vsega tega se jasno vidi, da je novim prenosom idejno botroval Milovan Djilas. Posebno značilno pa je, da so bolgarski dogodki sledili po zaključku mednarodne komunistične konference meseca novembra 1960. v Moskvi. Na tem komunističnem »konciliju« je bila namreč »monolitna enotnost« vzhodnega bloka dokončno porušena. To je priznal celo sam Nikita Hruščev v svojem govoru 6. januarja letos. Dejal je: »Da nas označujejo za glavo socialističnega tabora ne pomeni za našo in za ostale partije neko prednost. Nasprotno nam to prinaša zgolj nove težave.« (»Pravda«, 25. 1. 1961.). Po Leninovih, Stalinovih in Hruščevih zatiranjih pa je »monolitna enotnost«, to je enotno, centralno vodstvo conditio sine qua non - nepopustljiv pogoj za nadaljni obstoj svetovnega komunizma.

Iz tega zornega kota ocenjeni, se nam bolgarski dogodki izkristalizirajo kot zelo pomembno zgodovinsko križišče. Bolgarska zarota ni bila neka krajevna epizoda, ampak živ simptom razpadajočega komunističnega bloka, ki ga poskuša Nikita Hruščev z vso kričavostjo prikriti lastnemu narodu in svetovni javnosti s političnimi (Berlin) in tehničnimi tiradami (Vostok).

Na Bolgarskem prevladuje med samimi vrhunskimi komunisti prepričanje, da je treba dogmatike mednarodnega komunističnega gibanja s Hruščevim na čelu izbrisati s površja. S tem bi nastopil razvoj, ki bi končno s popolno likvidacijo komunistične diktature preusmeril življenje na vzhodu in odpravil dosedanje napetosti v svetu.

Pokopališka norma

Pri nas v Palačinskem še kar dobro živimo. Meščanom ni treba po razsežnih asfaltiranih cestah sejati ne pšenice ne kornu in zato se tovariš Nikita Hruščev nad nami ne more usajati zaradi malomarnosti v kmetijstvu. Po vseh drugih področjih pa nas je bogato založil z normami, ki pa jih mi igranje zmagujemo in celo prekašamo. Nič čudnega, da dosežene uspehe tudi primerno proslavljamo.

Pa boste dejali, da so zaradi tega v Palačinskem proslave zelo pogostne. Ne bi rekli. Spričo orjaških presežkov je 48 proslav na leto, pravzaprav malo. Res pa je, da kadar že proslavljamo, se to dogaja kot se sposobi. Na proslavi zmag nad demonom alkoholom se je vodka cedila z miz in stolov. Pa naj bo, enkrat ni nobenkrat. Na proslavi podlitve rdečih loncev in zelenih srajc, ki so nam jih poslali iz Moskve, smo se prav tako postavili. Mi smo takorekó veselo ljudstvo. Z izjemo Mitrofanova Vasiljeviča Ogurčika.

Ta človek nam greni življenje. Zadržni, na ljudskem slavu zmagaje palačinskih nogometsev »Traktora« proti moštvu sosednjega kolhoza »Praščijerec« z dosežkom 1:0 je k meni pristopil tale Mitrofan Vasiljevič in mi zaukazal: »Iztegni jezik!«

Ko sem mu ga pokazal, je z grajo dejal, da noben mlad pes nima v gobcu bolj zdravega jezika. Z ostalimi tovariši tudi

ni drugače, to se pravi salamsko slabo. Palačinsk ima relativno več stoletnikov kot ves Kavkaz, ki je zaradi dolgoživosti prebivalstva vendar znamenit ali bolje razvit po vsem svetu. Izgleda, da sta kak in srčni infarkt obšla Palačinsk v velikem loku. Vse kar pri nas ljudje še iztaknejo, je po kak nedolžen nahod; kdor pa bi se udajal upom kakih komplikacij s smrtnim koncem, ta bi se pošteno urezal. Takle smrtni kandidat z dvojno pljučnico se pri nas izliže v treh dneh in četrti dan jo že reže v tovarno, kjer takoj skliče delavski miting. Med boleznijo - tako pripoveduje ozdravljenec - se je domislil takega ali drugega racionalnega delovnega ukrepa, ki da ga je treba takoj preizkusiti. Na Mitrofanova Vasiljeviča Ogurčika pa nihče ne misli.

Ves osramočeni sem po teh besedah potegnil jezik pod streho in našega mrliškega stahanovca blagohotno potrepil po plečih. Nesrečni Mitrofan je namreč naš ljudski grobar. »Ne jemlj si tega tako k srcu!« sem ga tolažil. »Končno so tu še prometne nezgode in naši poleti v vesolje.«

Mitrofan Vasiljevič pa je obraz še bolj skremžil in odvrnil: »Ti bi se rad iz moje nesreče še norčeval. Triinsedemdeset mrtvih zaradi prometnih nesreč! Čelem letu, Ni vredno niti besede. Misliš, da se s takimi uspehi lahko prikupim tistim iz Mos-

kve? Sami malomeščanski potuhnjenci, to ste vi vsi skupaj! Če bi imeli v glavi vsaj še drobtinico idealizma in zrno nesebičnega navdušenja v službi človeštva, potem bi bili pri prečkanju cest nekoliko drznejši in ne taki strahopetci in bi moja norma drugače izgledala.«

»In naši skoki v vesolje Gagarin in Titov, kaj so to pasje bombice? Na to vprašanje še vedno nisi odgovoril,« sem pripomnil.

Mitrofan Vasiljevič me je srepo pogledal, tako kot me pogledati samo zgrajen partijec in dejal: »Ti si, tako se mi zdi, izizvaški agent ali nekaj podobnega, v službi imperialistov in kapitalistov. Prvič bi moral vedeti, da mi zmagujemo vesoljstvo brez človeških žrtv. Drugič: nobenega palačinskega meščana še nisq izuril za take junaške polete. In tudi, če bi ga, in če bi tretjič taki poleti tudi zahtevali po kako človeško žrtev med vesoljskimi piloti in če bi bil, četrtič, med junaškimi zlogelenci naš rojen meščan, bi ga nikakor ne mogli vpisati med naše umrle meščane, ne glede na to, da bi tak dodatni mrlič komaj izboljšal mojo normo!«

To so bile edine pametne besede, ki sem jih ta večer slišal iz Mitrofanovih ust, bodisi zato, ker se ga je polastila (Nadaljevanje na 4. str.)

POD ČRTO

Od absolutizma do dvodomnega parlamenta

PRIROČNIK DEMOKRACIJE

12.

✠ **RADIKALIZEM** je radikalna politična teorija, ki zahteva popolno preobnovo političnih ustanov. Človeku, ki propagira popolno spremembo, pravimo radikalec. Radikalci so navadno levčarsko usmerjeni.

✠ **RATIFIKACIJA**. Mednarodne pogodbe podpisujejo vlade oziroma njihovi zastopniki tudi v primeru, da so bile pred podpisom predložene pristojni parlamentarni komisiji (glej geslo!) v odobritev. Vse demokratske ustanove pa določajo, da za potrditev važnih mednarodnih pogodb ni pristojna vlada, ampak parlament (v nekaterih državah in v določenih primerih ves narod), ki take pogodbe odobri ali pa jih zavrne. Parlamentarno odobritev pogodbe, ki jo je vlada sklenila in tudi podpisala, imenujemo »ratifikacijo«. Parlament pa navadno nima možnosti, da pogodbo spreminja, ker bi taka sprememba zahtevala ponovno odobritev partnerja, kar bi terjalo nova pogajanja, ampak pogodbo lahko samo odobri ali jo zavrne.

Obveza, da se neka pogodba ratificira je za pogajajočo se vlado na eni strani ovira tam, kjer vlada nekaj želi, kar pa bi parlament lahko odklonil. Na drugi strani pa je ratifikacija adut v rokah vlade nasproti sopogodbenci, ki mora pri pogajanjih upoštevati ne samo ratifikacijo lastnega, ampak tudi nasprotnikovega parlamenta. Prav zato so tudi multilateralne (glej geslo!), večstranske pogodbe težko dogledljive, ker ne zadostuje, da so okrog pogodbenice mize soglasni vsi zastopniki raznih vlad, ampak morajo biti ti zastopniki tudi gotovi, da bodo pogodbi podelili svoj blagoslov vsi prizadeti parlamenti, da bo pogodba tudi veljavna.

✠ **REAKCIONAR**. Pod tem pojmom razumemo stremjenja, da se odpravijo polagoma ali nenadno, mirno ali s silo nastale spremembe in da zavladajo prejšnje stanje. Primer: Po porazu Napoleona s strani veseles, ki jih francoska revolucija ni zajela, so prav te veseles s pomočjo vračajočega se plemstva poskušale v Franciji obnoviti razmere, s katerimi je revolucija pometla: monarhijo, privilegije starih stanov itd. Ta stremjenja so imenovali »restavracije« (obnova). Dejansko pa so bila ta stremjenja protireakcija in napad proti revolucionarnemu duhu. To je bilo reakcionarno zavezništvo plemstva proti ljudstvu, za katerega sta se zavzemala zlasti ruski car in avstrijski državnik Metternich. Izraz uporablja današnji svet vedno v slabem smislu, z njim označuje stremjenja, ki pobijajo napredni razvoj ali revolucije, posebno na socialnem poprišču.

✠ **REFERENDUM**. Klasična dežela referendumu je Svica. Švicarska ustava določa, da ljudstvo v določenih primerih z nabirko določenega števila podpisnikov, volivcev zasnuje pobudo za kakšno ustavno spremembo. Po kantoni in po nekaterih občinah pa se to lahko dogaja tudi za spremembo zakonov, na kar se predlog predloži ljudski odločitvi. Referendum tudi omogoča ljudstvu, da v točno določenem razdobju nastopi proti nekaterim odločitvam parlamenta. Tudi v tem primeru je potrebno določeno najmanjše število veljavnih podpisov, s katerimi se zahteva ljudsko glasovanje. Sele potem, ko je pretekla predpisana doba, ne da bi se zatekli k referendumu, ker pobudniki niso nabrali dovolj podpisov, stopi zakon v veljavo.

✠ **REPREZENTATIVNA DEMOKRACIJA**. Je v nasprotju z direktno demokracijo politični stroj, s katerim ljudstvo s svojimi izvoljenimi zastopniki izvaja oblast, oziroma jo tem zastopnikom prepušča, z omejitvijo, da tega zastopstva po preteku določenega dobe (v praksi najmanj 2 in največ 6 let) ne bo več volilo, če je z zastopstvom ljudskih koristi. nezadovoljno, ali da bo zastopstvo z volitvami obnovilo, če je z njim zadovoljno.

✠ **REPUBLIKA** imenujemo državno obliko, kateri ne načeljuje knez, kralj ali cesar, čeprav razpolaga republikanski državni poglavar (n. pr. prezident) s pooblastili, ki daleč presegajo pooblastila današnjih monarhov.

✠ **RESTAVRACIJA** je obnova prejšnjih razmer (glej reakcionar!).

✠ **REVIZIONIZEM**. Da je potrebno politične navade, določila, nazore itd. revidirati, pregledati, ker so se razmere spremenile, je za večino ljudi tako samoumevno, da zato ne potrebuje posebnega izrazoslovja. Zato pa uporabljamo izraz »reakcionare« za tiste, ki se sleherni reviziji upirajo. Po komunističnem svetu je po prokletstvu Stalina s strani Nikite Hruščeva (XX. kongres KPSZ l. 1956) vzbrstela potreba po reviziji in modernizaciji komunizma, s pomočjo ideoloških preosnov in politične preusmeritve. To se pravi s spremenjenimi razmerami, s pridobljenimi izkušnjami in spoznanji bolje vskladiti nov sociološki, gospodarski in tehnični razvoj.

Ta težnja pa je že kmalu prekoračila okvir samega komunizma: mnogi komunistični razumniki - n. pr. Milovan Djilas, pisec knjige »Novi razrede« - so ob postnem prepričevanju današnje stvarnosti in izkušnji štiridesetletnega komunističnega gospodovanja izgubili vero v odločilne dogme komunistične ideologije. Za duhovni odklon, ki je nastal iz poizkusov modernizacije, je pripeljal do političnega preobrata na Poljskem in do revolucije na Madžarskem oktobra 1956 ter uporov (po univerzah, partijskih organizacijah) v Rdeči Kitajski ter do podobnega poizkusa v Bolgariji marca 1961.

Po teh slabih in naravnost nevarnih izkušnjah s poizkusi modernizacije so nasilni režimi tak v Sovjetski zvezi kot po satelitskih državah in Rdeči Kitajski te težnje z nasiljem in po potrebi tudi z vojaškimi nastopi (predvsem na Poljskem, Madžarskem in deloma na Kitajskem) zatrli. Od tedaj dalje zmerjajo pravoverni komunisti sleherni težnjo po »komunistični modernizaciji« za revizionizem.

Po prelomu Titove pokorščine do Stalina (1948) je v Jugoslaviji pričela omejena modernizacija komunizma in prema-

govanje določenih dogem. Ta razvoj je pomembno vplival na komunistične razumnike po drugih komunističnih deželah. Zato je Titova Jugoslavija postala priljubljena tarča propagandističnega boja proti revizionizmu, pri čemer so posebno histerični Rdeči Kitajci in Albanci.

Revizionizem imenujemo tudi težnje po spremembah političnih meja, ki so jih premagancem zahtale mirovne pogodbe.

✠ **SAMOODLOČBA**. Težnja vsakega naroda po neodvisnosti je naravna in upravičena. Do kolikšne mere pa je mogoče zahtevo po neodvisnosti tudi uresničiti, je odvisno predvsem od obstoječih gospodarskih pogojev. Ti so bili pred sto leti takšni, da si je vsak, tudi najmanjši narod lahko postavil svojo lastno državo. Danes zahtevo po neodvisnosti lahko povsem prekučeno vpeljeje gospodarske stroje določenega področja. Gospodarske silnice težijo k politični integraciji, kar nazorno dokazujejo težnje po čim tesnejši gospodarski in politični vzajemnosti Zahodne Evrope, h kateri se je morala odločiti celo Velika Britanija. Gospodarske, politične in vojaške nujnosti ukazujejo zlaganje malih enot v celoto in zavračajo vsako parceliranje kot za celoto škodljiv pojav.

Dejansko je industrializacija največji sovražnik nacionalizma in s tem tudi neomejene »pravice do samoodločbe«. Sleherni narod se bo moral prej ali slej odrediti do dobrega dela svoje »suverenosti«. Tega se zavedajo danes vsi narodi Evrope, tudi Britanci, Francozi in Italijani, ki jim je bila »suverenost« ljubosumna nedotakljivost.

Arabski nacionalizem je razumljiv spriču tega izkoriščanja v preteklosti in deloma tudi še danes. Prav tako je razumljiv nacionalizem Indijcev, Pakistancev, Cejloncev, Burmancev itd. ki so se s pogajanj ali tudi s silo otresali kolonialnih vladavin in dosegli svojo samostojnost.

Tudi med Slovenci so po zgledu Hrvatov že nekaj desetletij pojavljajo stremjenja po »odcepitvi od matične države, ki pa jo resni gospodarstveniki, teoretiki in praktiki ocenjujejo le kot bojno sredstvo za dosego čim popolnejše federativne oblike

v okviru skupne države. Povsem neresna so stremjenja nekaterih intelektualcev, ki jih vodijo idealistična stremjenja, zakoreninjeno sovraštvo do Srbov, pretirane domišljivosti za zahodno kulturo in prav tako pretirano preziranje vsega, kar diši po Balkanu in kar prihaja z Vzhoda. Kateri resni Slovenec bi si ne želel svoje lastne politične neodvisne države, ki bi bila morda pred stoletji tudi uresničljiva, njeno usodo pa so začrtali njeni sosedi točno pred 20 leti.

Narodno politično bi morale prevladati načelo najstrožjega proporca na vseh področjih državnega življenja, popolne enakopravnosti uporabe vseh državnih jezikov, ustavna določila pa taka kot veljajo za tri državne narode n. pr. v Svici. Prav zaradi takega ustroja so zamislili po »odcepitvi« v Svici povsem zamrle, kljub obstoječim neprimerno večjim jezikovnim, verskim in kulturnim razlikam, ki se brez sleherne škode za državno skupnost uveljavljajo v okviru zvezne švicarske države.

Nacionalizem Vlahov in Skotov v Veliki Britaniji ne propagira dveh samostojnih držav, ampak se bojuje za večjo samoupravo v okviru skupne države. Prav tako je razumljiv nacionalizem navidezno neodvisnih držav na vzhodu Evrope, ki so dejansko sovjetske kolonije.

Nedemokratski nacionalisti, ki se pogosto in glasno sklicujejo na »pravico do samoodločbe«, pozabljajo, da je ta pojem z razvojem napredka spremenljiv in prilagodljiv. Pomen za časa Wilsona, tik po prvi svetovni vojni je odgovarjal takratnim časom, danes pa je zastarel.

»Samoodločba« pomeni danes v mnogih primerih nekaj precej ožjega kot pa je to pojmaval Wilson. Danes, še bolj pa v bodočnosti, bo »pravica do samoodločbe« pomenila pravico na neodvisno kulturno življenje in razvoj, na gospodarsko neodvisnost v okviru večjih gospodarskih skupnosti, sodelovanje več narodov v mednarodni grupaciji na enakopravni osnovi, pomenila bo pravico na demokratsko življenje. To je moderno pojmovanje »pravice do samoodločbe«, katerega oni, ki dogmatsko menijo, da je pomen preteklosti še vedno veljaven, nečjejo sprejeti. (Nadaljevanje prihodnjič)

ZANIMIVE
UGOTOVITVE

REVIIA „TRIESTE“ o italijanski manjšini v Jugoslaviji

Stevilka 44 revije »Trieste« za meseca julij in avgust objavlja zanimivo, 16 strani obsegajoče poročilo o položaju italijanske manjšine v Jugoslaviji, ki sta ga pripravila Guido Botteri in Giorgio Cesare, prvi eden izmed vidnih predstav. tržaške Krščanske demokracije, drugi pa socialni demokrat. Njuno razpravljanje je stvarno, opira se pretežno na jugoslovanske uradne podatke, na publikacije organizacij italijanske manjšine v Jugoslaviji ter na izjave njenih voditeljev. To je obnem prvič, da je neka italijanska revija predstavila italijanski javnosti dejanski položaj svojih sonarodnjakov, ki žive v sosednji državi. Zato je še posebno vreden in omembe vreden pojav.

Oba avtorja soglasno ugotavljata bistveno razliko med pogoji javnega udejstvovanja in življenja manjšin v Jugoslaviji in Italiji. Medtem ko se manjšinske politične, kulturne in gospodarske organizacije v Italiji lahko demokratično izražajo ter se razlikujejo v prvi vrsti po svoji ideološki usmerjenosti, je v Jugoslaviji vse javno in društveno delovanje nujno navezano na eno samo, režimsko »Zvezo Italijanov Istre in Reke«, ki je obnem kolektivni član splošne »Socialistične zveze«, v kateri imajo vodilne položaje poglavari Zveze komunistov. Obe manjšini se izražata torej v pogojih, kakršni veljajo v obeh državah za pripadnike večine.

Pri tem pa je važno, kar Cesare posebno poudarja, da italijanska manjšina v Jugoslaviji ni izpostavljena nacionalni nestrpnosti. Tega bi ne mogli reči o slovenski manjšini v Italiji, vsaj v kolikor zadeva zadržanje precejšnjega dela italijanske javnosti in deloma tudi nekaterih organov javnih oblasti. Na to razliko smo v našem listu že velikokrat opozorili.

Cesare piše, da »na oni strani meje ni Italijanov, ki bi jih bilo treba osvoboditi«, ali ki bi čakali, da bi jih osvobodili, kajti po logiki ustroja se bodo vedno postavili na stran režima in proti raznim iredentističnim manifestacijam v Trstu ali drugih italijanskih mestih, kakor se je to izkazalo tudi v najnovejšem času. Italijanska manjšina v Jugoslaviji je sprejela tamkajšnje stvarnost in sedanja razmejitev med obema državama kot nekaj dokončnega, vodijo jo ljudje, ki sta jim njihova ideološka usmerjenost in njihov socializem važnejša kot vse drugo. Tisti, ki so mislili drugače, so odšli v letih 1945-1956. Sicer je še vedno precej posameznikov, ki niso ideološko opredeljeni. Tudi ti bi lahko nekega dne zapustili Istro in odšli v Italijo, toda v sistemu kakršnega, ne štejejo in ne razvijajo nobenega delovanja.

Guido Botteri razlaga to sorazmerno mlačnost sedanjega vodilnega kadra italijanske manjšine v Jugoslaviji do krajevnih nacionalnih problemov z dejstvom, da so to skoro brez izjeme »regnicolli«, torej ljudje, ki istrske stvarnosti ne čutijo kot svojo stvarnost. Tako je Gobbo italijanski poslanec v parlamentu Republike Slovenije, po rodu iz Trenta, Curno, italijanski poslanec v hrvaškem Saboru, je po rodu južnjak; podobno velja za večino italijanskega učnega osebja, za častnike in radijske namestnike.

Po podatkih, ki jih naveda revija, je Istro z Reško pokrajino imela 380.000 stalnih prebivalcev. Od tega se jih je po letu 1945 izselilo v Italijo približno 200.000 in sicer: 160.000 po podpisu mirovne pogodbe (odstop Istre in Reke), 40.000 pa iz bivše cone »B«, po podpisu londonskih sporazumov o rešitvi tržaškega vprašanja. Po italijanskih cenitvah naj bi na ozemlju Istre in nekdanje Reške pokrajine živelo danes 57.350 Italijanov, medtem ko jih jugoslovanske statistike priznavajo 33.350.000. V Kopru, ki se je v zadnjem času zelo povečal in se hitro razvija, naj bi se, kakor navaja Cesare, italijanski delež prebivalstva skrčil na skromnih 5 odstotkov. Italijanov je torej ostalo v Jugoslaviji približno toliko kot je Slovencev na Tržaškem.

Pokopališka norma

(Konec s 3. strani)

neznanska žalost, ali zato, ker nam je v našem boju proti alkoholu padel v hrbet. Njegove nadaljne razlage moramo smatrati kot ne povsem uravnotežene. Obkrožal je slavice kot izstradan lev, pregledoval jezike tu, tipal zapetja tam in neprestano rohnel: »Pasja sodrga! Saboterska banda! Prodane duše! Kapitalistične mrhe! Kaj se z mano dogaja, z Mitrofanom Vasiljevičem Ogurčikom, to je za vas deveta briga. Da sem se letos obvezal štiri sto petinpetdeset državljanov mesta Palačinsk z vsemi slovesnostmi spraviti pod zemljo, na to se seveda ni poživžgale. Vas seveda prav nič ne moti, če Nikita Hruščev sezuje čevlji in z njim udriha po mizi ter z vzdignjenim glasom sprašuje: »Mitrofan Vasiljevič, kako je s tvojo normo?« Kaj, vi ne verjamete, da bo Nikita sezul čevlje? Pravite, da to počenja samo ob važnih priložnostih, na primer na zasedanju Organizacije združenih narodov, ko zahodnjake demokratično kritizira? Jaz pa vsako noč sanjam o Nikiti in njegovem čevlju in se sprašujem, kaj naj za vraga storim? Sodrge! Trdožive jegulje! Psi z rožastimi jeziki! Nesramni likvidatorji bakterij! Reakcionarni biki! Ogabna svogata, ki misli, da mora živeti do sodnega dne!

Italijansko manjšinsko šolstvo v Istri in Reki je šlo leta 1960 29 osnovnih šol (med njimi je 16 osemletk, ki so torej obenem tudi nižje srednje šole) in 6 srednjih šol. Obiskovalo pa jih je skupno 2605 učencev in dijakov, ki jih je poučevalo 197 šolnikov, učiteljev in profesorjev. Podobno kot pada na Tržaškem dotok v slovenske šole se niža tudi v Jugoslaviji dotok v italijanske manjšinske šole. Statistični podatki namreč kažejo, da je v šolskem letu 1953-54 obiskovalo te šole skupno 5326 učencev, v šolskem letu 1956-57 2.731, v letu 1958-59 pa 2.555. Majhno povečanje v šolskem letu 1959-60 (za 50 enot, t.j. približno 2 odstotka) je po našem mnenju deloma pripisati odpravi predpisov, ki so prepovedovali vpis v italijanske šole otrokom s primiki slovenskega izvora, deloma pa vidnemu in stalnemu izboljševanju odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Če dodamo, da je leta 1960 obiskovalo slovenske ljudske in srednje šole na Tržaškem skupno 2508 učencev in dijakov potem vidimo, da tudi na tem področju še samo slovenska manjšina v Trstu in okolici odtehta italijansko manjšino v Istri in nekdanji Reški pokrajini.

in še nekaj je treba omeniti. Kulturno življenje italijanske manjšine v Jugoslaviji je zelo razgibano. »Zveza Italijanov Istre in Reke« vzdržuje 13 kulturnih krožkov, od katerih razpolagajo mnogi z lepimi prostori in domovi. Na Reki deluje italijansko gledališče, obstoja posebno založniško podjetje EDIT, ki izdaja dnevnik »La Voce del Popolo«, štirinajstrednik »Panorama«, z literarno prilogo, mesečnik »Pionira« in s strokovno revijo »Scuola nuova«. Radio Reka oddaja dnevno 20 minutni italijanski spored, pravo

težišče italijanskih radijskih oddaj pa je v Kopru, kjer obsegajo italijanski sporedi 6 ur oddaj. Radio Koper ima poseben italijanski časnikarski in programski odsek. Res je, da so vse to režimske organizacije in ustanove, da delujejo, pišejo in govorijo v enotnemu režimskemu duhu, toda značilno je le, da krajevne in republiške oblasti podpirajo in omogočajo tako manjšinsko kulturno življenje in podpore s sredstvi, ki niso ravno skromna. Takšna navaja n. pr. »Zveza Italijanov Istre in Reke« v svojem obračunu za leto 1960, da je prejela samo od hrvaške »Socialistične zveze« 53.460.000 dinarjev subvencij. Temu se pridružujejo še mnoge druge podpore Republike Slovenije, posebni krediti za radijske oddaje, subvencije okrajnih odborov in komun.

Položaj manjšinskih kulturnih organizacij in njihova vloga sta v Jugoslaviji in Italiji različna toda kljub temu se zdi, da bi podpore, ki jih dobiva od oblasti za svoje kulturno življenje naša manjšina v Italiji niti od daleč ne vzdržale primerjave s tem, kar je v Jugoslaviji. To velja tudi če bi se svelo za merilo to, kar nudijo tukajšnje italijanske oblasti istočasno raznim organizacijam italijanske večine. In dokler bo tako, bodo kulturnemu delovanju slovenske manjšine v Italiji nujno dajale ton in pečat predvsem organizacije, ki dobivajo svoja sredstva iz istih rok, ki danes financirajo kulturno življenje italijanske manjšine v Jugoslaviji!

Morda bo razprava, ki je izšla v reviji »Trieste« pripravila tudi naše oblasti, da se nekoliko zamislijo nad ugotovljenimi dejstvi. To bi bilo več kot priporočljivo...

Izlet Nabrežincev čez Vršič v Kranjsko goro

V nedeljo, 30. julija smo se odpeljali na izlet, ki ga je organiziralo nabrežinsko pevsko društvo »A. Tance«. Zvesto svojim vsakoletnim običajem, nas je letos povabilo na izlet v slovenske gore, v Nadiško dolino, Kobariid, Bovec, Vršič, Kranjsko goro.

Popolnoma zaseden avtobus nas je že ob 5 uri zjutraj potegnil iz Nabrežine čez Cedat na obmejni blok Stupica-Robit, kjer smo v kratkem času opravili obmejne formalnosti. Skozi Kobariid smo dospeli do Boveca, kjer smo se za dobre pol ure odahnilli, ckrečali in občudovali gorske velikane, ki obdajajo Soško dolino. Tu se nam je nasmejalo sonce ter znatno pripomoglo do dobre volje na vožnji proti Trenti. Pred dvema letoma smo že bili tu, Trenta pa je za nas nova pot, ki se strmo vzpenja na Vršič v višino 1611m.

Že v Trenti nam je obsežen zemljevid pokazal, kako se ta lepa gorska cesta vije proti vrhu. Od Trente do vrha je 26 serpentin, a z vrha do Kranjske gore še nadaljnih 24 prav tako hudih ovinkov. Pogumno je avtobus nastopil to zanj vsekako novo pot in hitro puščal za seboj ovineke za ovinkom. Dvigali smo se proti vrhu in na obeh straneh občudovali krasen razgled po dolini Trente in na vrhove, ki se dvigajo okoli Vršiča in na katerih leži po osonnih legah večni sneg. Nekaj pred vrhom smo se ustavili, informacijska tabla nas je opozorila, da je v neposredni bližini zanimiva razgledna točka. Ker pa je moralo vse po že v naprej določenemu urniku, smo se tu le malo časa zadrževali. Prav tako se nismo preveč mudili tudi na samem vrhu, ampak nadaljevali pot navzdol proti Kranjski gori. Tudi ta del ceste je krasen, saj se vije v

senci bukovih in smrekovih gozdov.

Ob 11.30 smo prispeli pred hotel »Erikov«, kjer nas je čakalo kosilo. V prekrasnem zatišju, obdan od gostih in veličastnih smrek sameva hotel »Erikov«. Tu se človek v čistem gorskem zraku gotovo temeljito odpočije. Hotel je zelo obsežen in ves lešen. Bili smo zelo dobro in hitro postreženi. Po kosilu smo počivali v hladni senci smrek in kmalu po 14 uri smo pot nadaljevali do žičnice v Kranjski gori. Tu je seveda vse mlado in staro zasedlo stolice in žičnica nas je potegnila na Vitranc. Tu v gorskem ozračju se je veselo razpoloženje še dvignilo, in le prehitro se je približala ura odhoda. Ogledali smo si Kranjsko goro in seveda tudi njene gostilne. Ob polsetih smo pa spet zasedli avtobus in se mimo Planice spet približali meji v Ratečah. Oboji obmejni organi, tako jugoslovanski kot italijanski, so bili zelo vljudni in nas kar hitro odpravili.

Po prekrasni Kanalski dolini smo prišli do Pontebve ter po kratkem odročitju nadaljevali pot do Buttrija, ker smo večerjali. Okrog polnoči smo naše izletnike pripeljali domov, v Sestljam, Cerovlje, Mavinje, Prečnik, Sempolaj in končno v Nabrežino.

Vsi izletniki so z izleta odnesli najlepše spomine, in jim bo ta nedelja še dolgo ostala v najlepšem spominu. Povedati pa moramo tudi, da med potjo ni manjkala harmonika, ni manjkalo petja, pa tudi ne smeha in zabave.

„Vostok II.“ je v 17 obletih naše Zemlje v 25 urah preletel 700.000 km

V nedeljo, 6. t.m. so Rusi spustili v vesolje novo vsemirsko ladjo »Vostok II.«, ki jo je vodil ruski kozmonavt, major Herman Stepanovič Titov. Po poročilih iz Moskve je izstrelitvi pristostvovalo le zelo majhno število opazovalcev. Med temi edini dopisnik uradne agencije TASS, Aleksander Romanov. Ta je tudi popisal polet kakor se mu je pokazal z zemeljskega opazovališča. Vesoljsko ladjo so izstrelili ob 9 uri. Našo Zemljo je obkrožila 17 krat v 25 urah in 18 minutah, ter preletela nad 700.000 km dolgo pot. V ponedeljek 7. t.m. je vesoljska ladja »Vostok II.« pristala ob 10.18 na področju Saratova, jugovzhodno od Moskve.

Pilot Herman Titov se je pri najboljšem zdravju vrnil na Zemljo s pomočjo nekega skrivnostnega načina pristajanja. Med potjo je spal skoraj osem ur. Sedanj polet je povsem podoben tistemu, ki ga je ruska vesoljska ladja izvršila 19. avgusta lanske leto s piščkama Strelkom in Belko. Psički sta tudi 17 krat obkrožila našo Zemljo na 700.000 km dolgi poti.

Z novim vsemirskim poletom so ruski znanstveniki dosegli nov rekord na področju vesoljskih raziskovanj, in ves svet se je tega velikega podviga razveselil.

Major Titov je opravil pot, ki bi zadoštovala za polet na luno in nazaj. Spet se je izkazalo, da je človek od vsega stvarstva še najbolj prilagodljiv najrazličnejšim življenjskim pogojem. Z izkuš-

Misli ob novih dosežkih v vesoljstvu

Ruski astronaut Titov, ki je sedemnajstkrat obkrožil našo Zemljo, uživa po vsem svetu dolžno občudovanje. Posebno krepko je zadoščenje slovenskega človeka, pa naj prebiva kjerkoli na svetu in so njegovi pogledi na svet že kakršnikoli. Dejavnja ruskega genija so v svetu in pri nas postavila na laž tako gosposke kot tudi domišljave posameznike in narodne skupnosti, ki so še pred nedavnimi časi, kljub nesmrtnim stvaritvam slovenskih dobrin s prezirom in omalovaževanjem ocenjevale slovenskega človeka. Ti uspehi pa so nedvomno s prstom pokazali na usodne zmote tistih - na žalost - številnih Slovencev, ki so se zapeljani z bleskom gosposke civilizacije odtujili svojemu lastnemu narodu in ga zatajili, ker se niso potrudili, da bi spoznali vrline in kvalitete lastnega rodu in tiste skupnosti, kateri pripadajo. Ruski, t. j. slovenski genij pa nima nič skupnega z boljševizmom, ki je tipično germanska dediščina in ga bo ruski narod prej ali slej premagal z istim zanosom kot danes zmaga vesoljstvo. To je v teh dneh nezatajenega veselja živa vera vseh demokratičnih in svobodoljubnih Slovanov.

Človeštvo si je v teh dneh privoščilo nekaj trenutkov presojevanja. Posameznik se čuti za člana družine narodov in doprinaša svoj skromni delež veselju in ponosu družinske sreče in šepeče samemu sebi: »Pravzaprav smo čudovito napredovali. Današnji rod je preživljal najstrašnejše, pa tudi najponosnejše čase.« Ali pa si podobne misli poskuša vsaj do povedati. Časovne politične razmere pa gotovo niso take, da bi lahko bili nanje ponosni.

Človeštvo se še vedno ni izklopalo iz

pradavnega obdobja medsebojnega napihanja z močjo. Divje rjovenje zveri ni bilo od začetka sveta dalje prav nič primitivnejše ponašanje z zobmi in kremplji, kot so danes uveljavljene diplomatske grožnje z vojno. Ponosnemu sokolskemu poletu Rusa Titova odgovarja v politični hosti sodobnosti še vedno preplašen beg malih živali: begunska reka v hudournikih in neznatnih potočkih še vedno divja iz Vzhoda na Zahod.

Nikita Hruščev še vedno poskuša s rjovenjem in grožnjami zmehčati svobodni svet in zlorablja tudi ta dosežek ruske genialnosti za svoje politične cilje, pri čemer mu pokorno in vdano s hrupnimi shodi in osladnimi tiskanimi tiradami pomagajo naši komunisti, titovci in sopotniki. Te neokusnosti nam kvarijo veselje v tem slovitnem trenutku svetovne zgodovine.

Dosegli bi že precej, če bi se ravnotežje sil ustavilo vsaj na tistem stanju, ki zavladava v pragozdu tedaj, ko se dvojica krvoločnih zveri pomiri z nagonskim zakonom: Zverini se pomirita, ker jima instinkt ukazuje, da bi pomenilo vsako merjenje medsebojnih moči smrtno nevarnost...

† Štefan Pertot

Spet nas je zapustila trdna kraška korenina. Železniški upokojenec, 90-letni Štefan Pertot iz Nabrežine se je po kratki boleznii poslovil. Kakor je bil vedno trdnega zdravja, je bil tudi trden slovenski značaj, ki je z največjo simpatijo spremljal našo narodno borbo. Bil je več let vedec ter lastnik gostilne »Pri Zežici« v bližini nabrežinske postaje. Ta gostilna izhaja še iz časov, ko so gradili znameniti nabrežinski viadukt.

Pokojni Štefan Pertot je do zadnjega ohranil čist spomin ter mnogokrat mladini pripovedoval o dobrih starih časih. Naj mu bo lahka domača zemlja!

Nabrežina svari...

(Konec s prve strani)

vičeno, ne samo, ker se tam krati-
tjo naše svete pravice do obsto-
ja, ampak tudi zato, ker nas ho-
čejo poleg vsega predstaviti kot
neke nergače, ki se upirajo »de-
mokratičnemu« in »pravničnemu«
postopanju oblasti!

Italija ni samo vezana na do-
ločila svoje ustave, temveč jo ve-
že tudi njen podpis na London-
skemu sporazumu. Ta vsebuje
določilo, s katerim se podpisnice
obvezujejo, da ne bodo spremin-
jale administrativnih meja ob-
čin zaradi zaščite etničnega lica
področji. To pomeni, da sta se
Italija in Jugoslavija obvezali ob-
držati občine na ozemlju takšne,
kakršne so bile ob času podpisa
listine. Italija sicer re spreminja
meja ich občin, ne spreminja zu-
nanjega lica, z umetnim naselje-
vanjem Italijanov pa bistveno
preobreža ozemeljsko narodnost,
no podoba, kar je še dosti hujše.

Ko so se ob priliki sprejema
pri Fanfaniji slovenski delegatje
pritoževali nad tem očitnim pri-
merom raznarodovanja, jim je
ministrski predsednik odgovoril:
»Kaj hočete, da gradijo hiše v
morju?« Ne gospod predsednik!
Mi ne želimo, da država gradi hi-
še v morju, želimo in upravičeno
zahtevamo, da se ne poitalijan-
čujejo naše pristne slovenske va-
si kot so Nabrežina, Sv. Križ,
Prosek in vse ostale z umetnim
naseljevanjem Italijanov. Itali-
ja je velika in se »esuli« korist-
neje naseljujejo po Italiji kot pa
po našem revnem slovenskem
Krasu. Če pride v Genovo 400
ezulov, bo Genova prav tako ita-
lijanska kot prej, če pa boste na-
selili teh 400 ezulov v Nabrežini,
se bo slovenska Nabrežina pre-
obrazilila v italijansko naselje. To
je razlika v stvari, ki jo mora
vsek, ki je pošten, razumeti. Če
pa ni pošten, naj se ne čudi, če
se bomo proti nepoštenemu po-
četju pošteno bojevali.

NOVI DOKTOR

Na tržaški univerzi je promoviral za
doktorja farmacije g. CIBIC EMIL iz Pro-
seka. Iskreno čestitamo!

† Rudolf Pogačar

Dolgoletno trpljenje, posledica prega-
njanja ječ in koncentracijskih taborišč,
je uničilo življenje tihemu in neumorne-
mu delavcu in bojevniku Rudiju Pogačar-
ju. Dotrpel je 3. julija t.l. v Lincu ob Do-
navi, Avstriji, kjer so ga tudi pokopali.
V Lincu zapušta soprogo gospo Ino, se-
stro znanega ljubljanskega ing. arhitekta
Lada Khama in sina Primoža, v Ljubljani
pa poročeno hčerko.

Rudolf Pogačar je bil rojen 1909 v Dom-
žalah, kjer je tudi hodil v ljudsko šolo.
Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in po
maturi vstopil v mornariško vojno akade-
mijo v Dubrovniku. Po končani akade-
miji je kot mornariški častnik služboval
na raznih ladjah bivše jugoslovanske vo-
jne mornarice. Po zasedbi Boke je Rudi
prišel v Ljubljano. Januarja 1942. so ga
zaprli. Kasneje je bil skupaj z ostalimi
jugoslovanskimi oficirji iz ljubljanske po-
krajine zaprt v koncentracijskih taboriš-
čih Gonars in Chianusova pri Padovi.
Ker je v najhujši zimi moral ležati na go-
lem cementu, je že v Gonarsu resno zbolel
na ledvica, v kolenu desne noge je imel
tako hud artritis, da mu ta noga dolgo
ni služila.

Spomladi 1944 je toliko okrevljal, da se
je aktivno pridružil uporniški gibanju.
Po končani vojni ni mogel zaradi bolne
noge v prekomorske dežele. Ostal je v
Avstriji, kjer je zdaj tudi pokopan Naj
mu bo lahka tuja zemlja. A.M.G.

Strahovita nesreča na Opčinah

V soboto, 5. t.m. se je na Opčinah pri-
petila strahovita nesreča, ki je pretresla
javnost po vsej bližnji in daljni okolici.
Pri igranju so otroci našli ročno bombo,
ki se je v rokah mladega fanta Franca
Nesicha raztreskala, ubila njega in še se-
stro Marijo Grazio ter smrtno nevarno
poškodovala triletnega brata Maurizia,
ki še vedno leži v tržaški bolnišnici in je
njegovo zdravstveno stanje zelo resno.

Mario Grazio in Franca Nesicha so po-
kopali v ponedeljek, 7. avgusta ob ude-
ležbi velike množice ljudi. Gneča pred
mrtaškim odrom je bila tolikšna, da je
nekaj žensk padlo v nezavest. Med drugi-
mi so se pogreba udeležili tudi tržaški
župan, dr. Franzil, predsednik pokrajins-
kega odbora, dr. Delise, predstavnik
vladnega komisarijata, poslanca Sciolis in
Bologna ter še mnoge druge osebnosti.
Zalni obred je izvršil tržaški škof Sant' n.
Tako je uradni in neuradni Trst izpričal
svojo solidarnost sočustvovanja z nesreč-
nimi starši.

Odgovorni urednik:
Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopisi za uredništvo:
ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina:
mesečno L 50.— — letno L 600.—
Za inozemstvo:
mesečno L 90.— — letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223